

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 24/2025
22.01.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „ИНТЕРГАС“ Д.О.О. Београд у стечају, кога заступа Радисав Арнаутовић, адвокат из ..., против туженог Јавно предузеће „СРБИЈАГАС“ Нови Сад, кога заступа Александар Тодоровић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Привредног апелационог суда Пж 3206/24 од 11.09.2024. године, у седници одржаној дана 22.01.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 3206/24 од 11.09.2024. године и пресуда Привредног суда у Београду П 6265/2023 од 26.04.2024. године и спис враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3206/24 од 11.09.2024. године одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 6265/2023 од 26.04.2024. године, којом је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 201.741,37 евра са затезном каматом од 17.02.2021. године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, те је обавезан тужилац да туженом плати трошкове поступка у износу од 483.192,00 динара у року од 8 дана.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложио ревизију. Образлаже да у поновном поступку, након укидања раније донете првостепене пресуде, није поступљено по налогу из решења другостепеног суда и да је првостепена пресуда контрадикторана. Указује да је желео да спроведе компензацију али да је тужени у току 2012. и 2013. године принудно наплатио своје потраживање од Предузећа „Керамика Младеновац, да суд образлаже да се тужени само једном наплатио али занемарује чињеницу да је свом зависном друштву омогућио коришћење уговора потписаног од стране неовлашћеног лица, да контрадикторно суд сматра да је предметно потраживање уступљено „Србијагас“ – у а у даљем току поступка да је уговор о уступању потраживања ништав јер нема каузу. Истиче да је нетачан

закључак да су у тренутку састављања уговора обавезе престале да постоје будући да је достављен доказ да се тужени принудно наплатио током 2012. и 2013. године. У смислу навода ревизије предлаже да се ревизија усвоји.

Тужени је поднео одговор на ревизију. Сматра да је правилно оцењено да уговор о преузимању дуга није закључен па да тужилац није постао дужник туженог, да из изведеног произлази да је тужени свој дуг намирио само једном и то директно од дужника, да је у тренутку сачињавања уговора о уступању потраживања обавеза „Керамике Младеновац“ већ престала да постоји. У смислу навода одговора на ревизију предлаже да се, као неоснована, одбије.

Врховни суд је ценио наводе ревизије у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на коју овај суд пази по службеној дужности. Ревидент указује да је првостепена пресуда заснована на битној повреди из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, али наведено не може бити ревизијски разлог, будући да је предмет испитивања по ревизији другостепена пресуда. Најзад, одлука се не може побијати ни због погрешно утврђеног чињеничног стања на које се указује тврдњом о повреди одредбе чл. 374 ст. 1 а у вези чл. 375 Закона о парничном поступку. Ревизијски разлози су рестриктивни и прописани у одредби чл. 407 Закона о парничном поступку.

Из чињеничног стања произлази да је тужени имао потраживање према Привредном друштву „Керамика Младеновац“ а.д по фактурама за испоручени гас у износу од 201.741,37 еур. Тужилац, као већински власник Друштва „Керамика Младеновац“ а.д., испоручио је гас у вредности од 201.741,37 еур Привредном друштву „Енергогас“ д.о.о. из Подгорице које је у власништву туженог, чиме је постао поверилац тог друштва за наведени износ. Првостепени суд закључује да је постигнут начелни договор да тужилац преузме дуг дужника „Керамика Младеновац“ и ради намирења истог уступи туженом потраживања према „Енергогас“ д.о.о. из Подгорице. Нацрте уговора о преузимању дуга (са датумом 20.04.2012. године) и уговора о уступању потраживања (са датумом 16.05.2012. године) тужилац је проследио туженом у прилогу дописа од 12.10.2012. године, а тужени је 01.02.2013. године тужиоца обавестио да је упутио допис пореској управи како би се потврдило постојање услова за потписивање уговора за пребијање међусобних потраживања, с обзиром да је један од учесника стране правно лице. Из садржине уговора о преузимању дуга утврђено је да је закључен између „Керамике“ а.д. Младеновац као дужника, тужиоца као преузимаоца и туженог као повериоца, те да се у члану 1. потврђује да преузимаоца преузима дуг дужника у износу од 201.741,17 еур по средњем курсу НБС и тиме извршава део обавезе дужника према повериоцу, као и да је потписан од стране дужника и преузимаоца али не и од повериоца. Читањем уговора о уступању потраживања утврђено је да је сачињен између тужиоца као

уступиоца потраживања, туженог као примаоца и „Енергогас“ д.о.о. из Подгорице као дужника, те да је констатовано да уступилац уступа своја доспела потраживања од дужника примаоцу у износу од 201.741,17 еур, да је у члану 2. констатовано да даном потписивања овог уговора уступилац потраживања је наплатио своје потраживање од дужника и истовремено измирио своје обавезе према примаоцу потраживања по основу уговора о преузимању дуга, те да уговор садржи потписе и печате свих уговорних страна. Из садржине субаналитичке картице за период од 01.01.2011. до 31.12.2014. године првостепени суд је утврдио да је тужени књижио своја потраживања према „Керамика“ а.д. Младеновац. Утврђено је и то да је тужени потраживање према том правном лицу наплатио принудним путем, да је тужилац надлежном суду у Црној Гори поднео тужбу којом је тражио да се обавезе „Енергогас“ из Подгорице да му на име обавезе по рачунима плати дуговани износ, али да је тужбени захтев одбијен правноснажно.

Код овако утврђених чињеница првостепени суд тужбени захтев одбија образлажући да уговор о преузимању дуга производи правно дејство тек када на преузимање пристане поверилац, да тужени - поверилац није пристао на преузимање дуга које је имао према предузећу „Керамика Младеновац“ па такав уговор није закључен, што даље значи да тужилац није постао дужник туженог, те да није ни могао на основу члана 444. став 1. Закона о облигационим односима да дуг Друштва „Керамика Младеновац“ измири уступањем свог потраживања према „Енергогас“ д.о.о. Подгорица. Сматра да је смисао закључења уговора од 16.05.2012. године било намирење туженог уступањем потраживања што је подразумевало претходно преузимање дуга до ког није дошло, те да уговор о уступању потраживања нема каузу. Закључује да се не може прихватити тврдња тужиоца да је туженог намирио два пута, једном уступањем потраживања а други пут принудном наплатом. Указује да је тужени свој дуг намирио само једном- током децембра 2011. године и јануара 2012. године - од дужника „Керамика Младеновац“, у поступку принудне наплате.

Другостепени суд прихвата материјалноправни закључак првостепеног суда.

Врховни суд налази да се, за сада, одлуке нижестепених судова не могу прихватити као ваљане, јер су донете на темељу погрешне примене материјалног права због чега релевантне чињенице нису разјашњене.

Правилно констатују нижестепени судови, с позивом на одредбу члана 446. став 1. Закона о облигационим односима, да се преузимање дуга врши уговором између дужника и преузимаоца на које је пристао поверилац, те да без пристанка повериоца оваквог уговора нема. Како из неспорно утврђеног чињеничног стања произилази да тужени, као поверилац, није дао пристанак за преузимање дуга правог лица „Керамика Младеновац“ а.д. због, како произлази из списка, бојазни да ће моћи да се спроведе компензација јер је један од учесника стране правно лице, то уговор од 20.04.2012. године нема карактер преузимања дуга. Правилно се констатује да у таквој ситуацији он има дејство уговора о

преузимању испуњења у смислу одредбе члана 446. став 5. и 453. Закона о облигационим односима. Али се не може прихватити закључак да је у таквој ситуацији, одсуству преузетог дуга тужиоца према туженом, уговор о уступању од 16.05.2012. године ништав због недостатка каузе. Кауза је правни разлог, разликује се од економског циља који се жели постићи па у ситуацији када се овај други не оствари уговор остаје пуноважан. Кауза је објективни и непосредни правни разлог због ког се странке обавезују и увек је иста за исту врсту уговора. Економски циљ као корист је разлог због којег се приступа закључењу уговора. У конкретном случају, супротно становишту нижестепених судова, кауза је видљива и јасна – уступање потраживања које је тужилац имао према зависном друштву туженог.

Притом, уговор о преузимању дуга има дејство уговора о преузимању испуњења за време док поверилац не пристане на уговор о преузимању или одбије да га да (члан 446. став 5. Закона о облигационим односима) па у смислу чл. 296. тужилац је имао правни интерес да испуни обавезу Керамике Младеновац а тужени обавезу да прими испуњење. Такав однос тужилац и тужени могу, сагласно, модификовати па и у погледу начина испуњења тако што ће се споразумети да се она измири на неки од законом дозвољених начина.

Даље, из списка произилази да је у току поступка било спорно да ли је уговор о уступању потраживања за туженог потписало овлашћено лице односно да ли је пуноважан са тог становишта о чему нема закључка нижестепених судова.

И у погледу намирена потраживања према „Керамика“ а.д. Младеновац у спису постоје опречни наводи - на рочишту је учињена неспорном чињеница да је оно измирено током 2011. и 2012. године а доцније је достављена приватна исправа дужника „Керамика Младеновац“ да је оно намирено у току 2013. године. Ту исправу је првостепени суд прочитао у доказном поступку, па је нејасно да ли је опозвано раније дато признање чињенице и какав је закључак суда по том питању.

Из до сада утврђених чињеница произлази као тачан закључак да тужени није од тужиоца наплатио потраживање од 201.741,37 еур јер га је наплатио од основног дужника, принудним путем. Међутим исплата недугованог/двостурка исплата је само један од видова стицања без основа, а суд није ни везан правним основом већ тужбеним захтевом и чињеничним основом тужбе.

Због свега наведеног, одлуке су морале бити укинуте па је Врховни суд применом одредбе чл. 416 ст. 2 Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће разјаснити наведене битне чињенице односно да ли је пуноважно закључен уговор о уступању потраживања, да ли је обавеза предузећа Керамика Младеновац била угашена пре закључења уговора о уступању потраживања и, последично, значај и дејство одредбе чл. 2 истог уговора.

Како је укинута одлука о главној ствари то је морала бити укинута и одлука о трошковима како би се о истим одлучило коначном одлуком.

**Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић